

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

วิกฤติการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนภัยทางธรรมชาติรวมถึงปัญหามลภาวะและปัญหาโลกร้อน สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางลบของการพัฒนาในกระแสหลักที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยุคอุตสาหกรรมจนถึงปัจจุบัน การพัฒนาสังคมตามกระแสหลักมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเร่งที่เพิ่มขึ้น ภายใต้การกระตุ้นของความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการแพทย์และด้านคมนาคมขนส่ง เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจและธุรกิจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการแผ่ขยายของระบบเศรษฐกิจเสรีทุนนิยมที่เน้นการเพิ่มรายได้ให้สูงสุด นำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ที่ตามมาอีกมากมายบนทิศทางการพัฒนาตามแบบอย่างตะวันตก แต่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและการเมืองที่ดำเนินอยู่ไม่สามารถทำให้คนในสังคมมีความสุข มีความรัก ความเมตตา ไม่สามารถทำให้สังคมเข้มแข็งอยู่เย็นเป็นสุข ไม่สามารถทำให้สภาพแวดล้อมและธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ขึ้น (จุมพล พุทธิพรชีวิน, 2551)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ซึ่งกระแสความเจริญนี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้คนขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ โดยมีความโน้มเอียงไปนิยมวัตถุมากกว่าจิตใจมากขึ้นทุกขณะและมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เราจึงเห็นคนในสังคมมีความสำนึกต่อส่วนรวมลดน้อยลงทุกที ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นโดยทั่วไปจากปัญหาสังคมที่มีมากมายเกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ซึ่งเกิดจากการเห็นแก่ตัวของผู้ชาย ไม่นึกถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมโดยรวม ปัญหาการปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานอุตสาหกรรม การจอดรถโดยไม่ดับเครื่อง ทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย เด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ปัญหาดังกล่าวนับว่าเป็นผลพวงจากการขาดจิตสาธารณะทั้งสิ้น ซึ่งเป็นสัญญาณถึงการขาดจิตสาธารณะของคนในชาติที่สูงขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 1-6) จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดกับทุกคนในสังคมที่ต้องหันมาให้ความสำคัญและตระหนักในสิ่งนี้อย่างเร่งด่วน

จิตสาธารณะ เป็นคุณธรรม จริยธรรมประการหนึ่งที่ต้องการให้มี ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 15) ของบุคคลถึงส่วนรวม ร่วมกัน ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักการเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือ ในการทำประโยชน์เพื่อสังคมและส่วนรวม ทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็น สาธารณะร่วมกัน (สมโชค เจริญการ, 2553) รู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม (นันทวัฒน์ ชุนชี, 2546, หน้า 4; ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง, 2547, หน้า 8; บุญทัน ภูบาล, 2549, หน้า 15; สุขคนธรส หุตะวัฒน์, 2550, หน้า 11) เป็นผู้ให้และช่วยเหลือ ผู้อื่น แบ่งปันความสุขของตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

การปลูกฝังให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมเป็นลักษณะหนึ่งของ จิตสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการ ปลูกฝังให้คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม (มัลลิกา มติโก, 2541, หน้า 5; ศักดิ์ชัย นิรัญทิว, 2541, หน้า 57) และพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมสาธารณะ รวมถึงเคารพและห่วงใยในสมบัติส่วนรวม ทั้งนี้โดยตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งตนเองและส่วนรวม (พระไพศาล วิสาโล, 2544, หน้า 75-90) การปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่คนในชาติจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนเพื่อปลูกจิต วิญญาณ ที่มีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตที่คิดสร้างสรรค์เป็นกุศลและมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม อาสาดูแลรับผิดชอบ สมบัติส่วนรวม ใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาส ในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การทำลายสาธารณะสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องก็จะลดลง และจะนำมาสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและพัฒนาทันอารยประเทศ ดังนั้นการที่จะแก้ปัญหา ต่างๆ เหล่านี้ได้จำเป็นต้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้บุคคลได้รับการศึกษา (ป.อ.ปยุตโต, 2542, หน้า 6)

เมื่อพิจารณาเข้าไปในระดับสถานศึกษา จิตสาธารณะนับว่าอยู่ในความสนใจของนัก การศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอย่างมาก โดยให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด “จิตสาธารณะ” เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 1 ใน 8 ข้อ ที่ สถานศึกษาต้องเน้น โดยสถานศึกษาต้องมีชั่วโมงให้เด็กทำกิจกรรมสาธารณะรวม 165 ชั่วโมง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 24) และได้กำหนดไว้ในหลักการของหลักสูตรให้เป็นหลักสูตร

การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) การกำหนด “จิตสาธารณะ” ให้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน นับว่าเป็นแนวทางที่ต้องการมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข การปลูกฝังจิตสาธารณะนั้นควรทำการปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อน ที่ดัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกายและโดยเฉพาะความเหมาะสมด้านพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก เพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะ เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 77)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับ “จิตสาธารณะ” นับว่าเป็นสิ่งดียิ่ง เพราะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์มากขึ้น ซึ่งจิตสาธารณะนี้จะติดตัวเขาไปจนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมและร่วมสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยหวังให้นักเรียนได้ซึมซับสิ่งดีๆ จากการทำกิจกรรมและเป็นนิสัยติดตัวไปจนโต เพราะถ้าสังคมมีคนที่มีความจิตสาธารณะมากๆ มีความเห็นอกเห็นใจกันจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงได้มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีจิตสาธารณะจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ คือผู้สอน ซึ่งจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (พรพิมล พรพิรชนม์, 2550) ทั้งการอำนวยความสะดวก การวางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดเตรียมบทเรียน การจัดการเรียนรู้ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อม จึงต้องมีการพัฒนาครูผู้สอนให้มีสมรรถภาพในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรม (วิจิตร อาวะกุล, 2540, หน้า 13-15) การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีพฤติกรรมในการทำงานดีขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (โกศล

สายแก้วลาด, 2540, หน้า 11; จำลอง เจริญเกษ, 2542, หน้า 12; สุรรัตน์ เขี่ยมกุล, 2542, หน้า 12) การพัฒนาครูให้เป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและคุณธรรมที่เช่นเดียวกัน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเนื่องจากครูมีความจำกัดด้านความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน ขาดการบูรณาการการสอนของวิชาต่างๆ ร่วมกัน (นลินี ทวีสิน, 2549, หน้า 2) โดยเฉพาะความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, หน้า 11) ทั้งด้านการเตรียมการสอน สื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผล (กฤตยา ยอดอุดม, 2544, หน้า 82-83; พรรณี กุลรัตน์, 2549, หน้า 62-63) เพื่อให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มี จิตสำนึก ในการพัฒนาครูนั้นจะไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้หากไม่ทราบว่าจะต้องพัฒนาในเรื่องใด หรือเรื่องที่จะนำไปพัฒนานั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของครูหรือไม่ ขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากและเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาบุคลากรอื่นจะนำไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด คือ การประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (what is) กับสภาพที่คาดหวัง (what should be) ที่มีระบบ ทำให้ได้ข้อมูลที่จะระบุสภาพปัญหาและความต้องการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงาน อันจะมีความสำคัญต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาบุคลากร (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 62) กำหนดนโยบายหรือแผนงานในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ป้องกันการสูญเสียทรัพยากรกับการดำเนินงานที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์การกำหนดงานมาอย่างแท้จริงและยังเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน ดังนั้นการที่หน่วยงานใดจะดำเนินการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานจำเป็นจะต้องพิจารณาตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเสียก่อนว่า ปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงคืออะไร เพราะถ้าเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดนั้นย่อมหมายถึงการสูญเสียทั้งในด้านงบประมาณ เวลาและยังส่งผลกระทบต่อผู้เรียนอีกด้วย อีกทั้งการวางแผนเพื่อการพัฒนาโดยมิได้คำนึงถึงความต้องการจำเป็นระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาอื่นๆ ตามมาอย่างไม่สิ้นสุด ดังนั้นในการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกอันนั้นจึงเป็นการประเมินเพื่อให้ได้ความต้องการจำเป็นที่แท้จริง อันนำไปสู่การพัฒนาให้ตรงจุด

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในเรื่องใดบ้าง ซึ่งสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะสะท้อนถึงปัญหาของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึก ที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน อันจะส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพและให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์

คำถามการวิจัย

1. ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามีความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในเรื่องใดบ้างและอยู่ในระดับมาก / น้อยเพียงใด
2. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกเป็นอย่างไร
3. สาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกมีอะไรบ้าง

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึก
3. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (needs) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. ใช้ข้อมูลที่ได้เป็นกลไกในการประกอบการพิจารณาและดำเนินการในด้านการตัดสินใจ การวางแผนการอบรม ตลอดจนการกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นตามแนวทางที่เหมาะสม

ขอบเขตของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยใช้การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขตออกเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลและขอบเขตด้านตัวแปร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ด้าน คือ 1) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 2) เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ประชากร ได้แก่ ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด จำนวน 10,342 คน จาก 266 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 5 จังหวัด ครูจำนวน 385 คน จาก 20 โรงเรียน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะในครั้งนี้มี 4 ด้าน คือ 1) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 2) เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

การเลือกแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ จำนวน 4 ท่าน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ
2. สาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้และแสดงออกของผู้เรียนถึงการเป็นผู้ให้ การช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ มีส่วนร่วมในการดูแลและเคารพการใช้สาธารณะสมบัติ ช่วยเหลือสังคม สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดกิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้และแสดงออกถึงการเป็นผู้ให้ ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ มีส่วนร่วมในการดูแลและเคารพการใช้สาธารณะสมบัติ ช่วยเหลือสังคม สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียนและกิจกรรมภายนอกโรงเรียน

ความต้องการจำเป็นของครู หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะที่ครูปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบันกับสภาพที่ควรปฏิบัติ ในด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบสอบถามให้ครูประเมินตนเอง แล้วเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการจัดกิจกรรมที่ควรปฏิบัติและที่ปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบัน โดยใช้สูตร $PNI_{Modified}$ ถ้ามีความแตกต่างของคะแนนสูง แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ใช้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่า 0.20 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น

การออกแบบกิจกรรม หมายถึง การเลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาจิตสาธารณะให้กับผู้เรียนที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับความสามารถ ความแตกต่างระหว่างผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและศักยภาพของผู้เรียนให้มีความหลากหลายและทันสมัย เน้นการลงมือปฏิบัติจริงด้วยความเต็มใจ ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ในกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ได้มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

เทคนิควิธีการจัดกิจกรรม หมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ

สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ

การวัดและประเมินผล หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศหรือตัดสินว่าผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าหลังจากทำกิจกรรม เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ โดยครูมีการวัดและประเมินผลครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด การใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายมีการวัดอย่างต่อเนื่อง วัดซ้ำหลายๆ ครั้ง วิธีการวัด เครื่องมือวัดที่หลากหลายและเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม ผลที่ได้นำมาใช้ในการช่วยเหลือและหาทางพัฒนาผู้เรียนต่อไป

การปฏิบัติจริงในปัจจุบัน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะของครูผู้สอนที่ปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบัน

กิจกรรมที่ควรปฏิบัติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะของครูผู้สอนที่คาดหวังหรือต้องการจะให้เกิดขึ้น

สาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ หมายถึง สาเหตุที่ทำให้ครูไม่สามารถใช้กระบวนการและวิธีการในการจัดกิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์